

PART I

UN

El dia va començar abans que sortís el sol, el 21 de març de 1979, quan el professor Gu va despertar-se i va sentir la seva dona que sanglotava silenciosament sota el cobrellit. Era el Dia de la Igualtat, o tal com se li havia acudit moltes vegades al professor Gu quan sospesava la data, el dia de l'equinocci de primavera, i un pensament li va revenir de nou: la vida de la seva filla acabaria avui mateix, quan no regnés ni la llum del sol ni l'ombra. L'endemà que el sol s'hagués post damunt d'ella i damunt de tothom en aquest racó de món, tot i que potser al principi seria imperceptible als obtusos ulls humans, les aus i els cucs i els arbres i els rius ja percebrien el canvi d'estació en l'aire i es farien responsables de manifestar-lo. Quants quilòmetres de riu s'han de fondre i quants arbres han de florir per conformar l'estació que anomenem *primavera*? Però aquesta denominació, per als rius i les flors deu significar poca cosa ayesats a repetir els cicles amb fidelitat i indiferència. La data fixada per a la mort de la seva filla era tan arbitrària com el delicte que el tribunal li havia imputat, acusada de ser una contrarevolucionària sense penediment; només un insensat podria buscar el significat a una data escollida a l'atzar. El professor Gu es va obligar a quedar-se de braços plegats i a esperar que la seva dona s'adonés que estava despert.

Ella continuava plorant. Al cap d'un moment, el professor va aixecar-se del llit i va encendre l'únic llum del dormitori, una vella bombeta de deu vats. D'un extrem de l'habitació a l'altre penjava una corda d'estendre amb la bugada que la seva dona havia estès el vespre anterior, la roba encara estava freda i

humida i la corda de plàstic vermell s'arquejava a causa del pes. El foc de la petita estufa que hi havia en un racó de l'habitació s'havia apagat del tot. El professor Gu va pensar d'afegir-hi carbó, però a continuació se'n va desdir. Cada dia era la seva dona qui s'encarregava de fer reviure el foc. Deixaria l'estufa perquè en tingués cura.

Va despenjar el mocador de l'estenedor, el blanc que duia imprès amb caràcters xinesos vermells l'eslògan que exigia a tots els ciutadans absoluta lleialtat al Partit Comunista, i l'hi va deixar sobre el coixí.

–Tothom acaba morint –va dir.

La senyora Gu va agafar el mocador per eixugar-se les llàgrimes. De seguida les taques humides es van escampar i l'eslògan va agafar un to carmesí.

–Pensa en el dia d'avui com el dia que podem saldar comptes –va dir el professor Gu–. Tots els deutes.

–Quins deutes? Què és el que devíem? –va exigir la seva dona, i ell va encongir-se davant l'estridència insòlita de la seva veu–. Què coi és el que devem?

No tenia cap intenció de discutir amb ella, i tampoc no tenia cap resposta a les seves preguntes. Es va vestir silenciosament i va anar a l'altra habitació deixant la porta del dormitori entreoberta.

L'altra habitació, que tant servia de cuina i menjador com de dormitori de la seva filla Shan abans que l'arrestessin, era la meitat de petita que el seu dormitori i estava atapeïda de trastos que havien anat acumulant durant dècades. Alguns pots, que s'havien utilitzat per a les conserves en vinagre preferides de la Shan, s'apilonaven buits i polsegosos en un racó. Al costat dels pots hi havia una caixa de cartó on el professor i la senyora Gu hi tenien les dues gallines, tant per la companyia que els feien com pels escassos ous que ponien. El professor Gu va sentir que les galli-

nes es removien, però les va ignorar. Es va posar l'abric de llana vell i, abans de sortir de casa, va estripar el full amb la data d'ahir del calendari, un costum que mantenia des de feia dècades. Fins i tot amb l'habitació a les fosques, la nova data, 21 de març de 1979, i els caràcters petits de sota, *Equinocci de Primavera*, es destacaven. Va estripar també aquest segon full amb força i va rebregar els dos retalls de paper fi fins a fer-ne una pilota. Ell mateix estava trencant un ritual, però no tenia cap sentit fer veure que aquest era un dia com qualsevol altre.

El professor Gu va caminar fins a les latrines públiques que hi havia al final del carreró. Normalment cada dia la seva dona anava rere d'ell. Eren una parella de costums, la seva rutina matinal no havia canviat en els darrers deu anys. Paraven el despertador cada matí a les sis en punt i es llevaven junts. Quan tornaven de les latrines feien torns per rentar-se en el safareig, ella bombejava l'aigua per a tots dos, sense dir-se res.

A poca distància de la casa, el professor Gu va detectar un cartell blanc amb una marca enorme i vermella estampada, enganxat a la paret de les cases contigües, i ja sabia que s'hi anunciava la mort de la seva filla. A banda de l'únic fanal al cap del carreró i de les poques estrelles esmoreïdes del matí, era fosc. El professor Gu s'hi va apropar més i va veure que els caràcters de l'anunci eren escrits en l'antic estil de la cal·ligrafia Li, amb el pes extra de cada traç com si l'escrivent hagués treballat a consciència, lletrejant a crits la mort imminent d'algú amb serenitat i elegància. El professor Gu volia imaginar-se que el nom pertanyia a una desconeguda, el pecat de la qual no era de pensament sinó d'acció. D'aquesta manera, fora del costum d'un intel·lectual, podria ignorar la part macabra del crim, fos una violació, un assassinat, un robatori o qualsevol altre delictes contra ànimes innocents i apreciar els mèrits estètics de la cal·ligrafia, però el nom no era sinó el que ell mateix havia escollit per a la seva pròpia filla, Gu Shan.

Ja feia temps que el professor Gu havia deixat d'entendre la persona que duia aquest nom. Ell i la seva dona havien sigut molt cauts tota la vida, uns ciutadans respectuosos amb la llei. Però des dels catorze anys, la Shan s'havia mostrat totalment radical amb passions que ell no podia comprendre, primer com a seguidora fanàtica del president Mao i la seva Revolució Cultural, i més endavant com a rebel inflexible i crítica severa amb la generació de revolucionaris entusiastes. Podia haver sigut una d'aquelles criatures divines dels contes antics que utilitzaven els úters materns per entrar al món dels mortals i fer-se un nom, com a heroïna o diable, segons la intenció de les potències celestials. El professor Gu i la seva dona podien haver sigut els seus pares durant tot el temps que ella els hagués necessitat per alimentar-se. I és que fins i tot en aquests vells contes, els pares, abatuts quan els fills els abandonaven per poder seguir la crida del seu destí, acabaven amb el cor trencat, com a éssers humans de carn i ossos que eren, incapços d'imaginar-se una vida més enllà de la seva pròpia.

El professor Gu va sentir que es tancava una porta carreró avall i es va afanyar a desaparèixer abans que l' enxampessin plorant davant l'anunci. La seva filla era una contrarevolucionària, i aquesta situació representava un perill per a qualsevol persona, inclosos els pares, si eren vistos vessant llàgrimes a causa de la seva mort.

Quan el professor va tornar a casa, va trobar la seva dona remenant dins un vell bagul. Uns quants vestits juvenils, aquells que no havia volgut vendre a botigues de segona mà quan a la Shan ja no li anaven bé, estaven desplegats damunt del llit desfet. En una pila de roba hi havia amuntegades bruses i pantalons, uns quants parells de mitjons de niló, alguns dels quals pertanyien a la Shan abans de la detenció, tot i que la majoria eren de la mare.

–Fa deu anys que no li comprem roba nova –va explicar amb la veu calmada, plegant una jaqueta Mao de llana i un parell de

pantalons a joc que només es posava per a les festes o en ocasions especials—. Ho haurem de fer amb la meva roba.

Era costum a la regió que, quan una criatura moria, els pares cremessin la seva roba i les sabates per mantenir-la calenta i còmoda durant el viatge a l'altre món. El professor havia vist pares que cremaven bosses a les cruïlles dels carrers i que cridaven el nom del fill, però no es podia imaginar la seva dona, o ell mateix, fent-ho. Amb vint-i-vuit anys —i tres mesos i onze dies d'edat que tindria a partir d'ara i per sempre més—, la Shan ja no era cap criatura. Ni ell ni ella no podien anar a una cruïlla i cridar el nom del seu fantasma contrarevolucionari.

—M'hauria d'haver recordat de comprar-li un parell de sabates noves —va dir mentre col·locava unes sabates de pell de la Shan al costat d'unes sandàlies seves al capdamunt de la pila—. Li encanten les sabates de pell.

El professor Gu mirava la seva dona que empaquetava la roba i el calçat amb una bossa de tela. Sempre havia pensat que la pitjor manera de passar el dol era considerant la mort com una continuïtat de la vida, que la gent continués carregant el pes de la vida no només per a ells mateixos sinó també per als morts. Vés amb compte de no caure en la tradició inútil i infantil dels camperols analfabets, va estar a punt de recordar-li, però en obrir la boca no va trobar paraules prou suaus per poder-li-ho dir. La va deixar bruscamment i se'n va anar al menjador.

La petita cuina encara estava apagada. Les dues gallines cloquejaven de gana dins la caixa. En un dia normal ella ja hauria encès el foc i hauria començat a cuinar les restes d'arròs amb cereals, mentre ell donava a les gallines un grapat de mill. El professor va omplir la llauna de gra. Les gallines paraven tanta atenció en el menjar com la seva dona en l'embalatge. Va ficar el recollidor sota la cuina i sorollosament va obrir la reixa. Les cendres del dia anterior van caure en silenci dins el recollidor.

—Li hauríem d'enviar la roba ara? —va preguntar la seva dona. Estava dreta a la porta, amb una bossa plena als braços—. Encendré el foc quan tornem —va afegir en no rebre cap resposta.

—No podem sortir i cremar aquesta bossa —va murmurar el professor Gu.

Ella li va clavar una mirada interrogadora.

—No és el més adequat —va afegir. El frustrava haver d'explicar-li aquestes coses—. És supersticiós, reaccionari, del tot incorrecte.

—I què és el més correcte, doncs? Aplaudir els assassins de la nostra filla?

La veu li tornava a sonar amb aquella estridència insòlita, i el seu rostre va adquirir una expressió severa.

—Tothom acaba morint —va dir ell.

—La Shan serà assassinada. Ella és innocent.

—No ens correspon a nosaltres decidir aquestes coses —va dir el professor. Per un moment se li va estar a punt d'escapar que potser la seva filla no era tan innocent com ella es pensava. No era cap sorpresa que una mare perdonés i oblidés els errors comesos pel seu propi fill.

—No estic parlant sobre què podem decidir —va respondre ella alçant la veu—. T'estic demanant què en penses tu. Creus realment que hauria de morir per tot el que ha escrit?

Els pensaments no són imprescindibles per viure, anava a dir el professor Gu, però abans que pogués pronunciar res algú va picar a la prima paret que separava casa seva de la dels veïns, potser com a protesta pel soroll que estaven fent a aquelles hores del matí o, més possiblement, com a advertència. Els veïns del costat eren una parella jove que s'havia mudat feia un any; la noia, una dirigent de la secció de la Lliga de la Joventut Comunista del districte, havia anat a casa dels Gu en dues ocasions per qüestionar-los sobre les seves actituds vers la filla empresonada.

«El Partit i el poble us donen tota la seva confiança, i ara us toca a vosaltres ajudar perquè la vostra filla corregeixi els seus errors», havia dit la noia les dues vegades, escodrinyant les seves reaccions amb ulls d'ocell. Això va ser abans del segon judici de la Shan; tenien l'esperança que aviat seria posada en llibertat després d'haver complert els deu anys posteriors al primer judici. No havien previst que la tornarien a jutjar per tot el que va escriure en els seus diaris de presó, ni que les paraules que havia posat sobre el paper eren proves suficients per justificar una sentència de mort.

El professor Gu va apagar el llum, però continuaven picant a la paret. Enmig de la foscor va poder veure els ulls brillants de la seva dona, més de por que d'ira. Ells no eren sinó els ocellets que s'espanten en sentir el garranyic d'un arc que es tensa. Amb veu suau el professor va reclamar:

—Dóna'm la bossa.

Ella va vacil·lar i, a continuació, li va passar la bossa. El professor la va amagar rere la caixa de les gallines, i el so fregadís de les unglades i els cops de bec van intensificar-se en l'espai buit. Del carreró fosc de tant en tant arribava el so d'una porta que s'obria, i alguns corbs que s'agitaven a les teulades de les cases veïnes grallaven amb un estrany to de conversa. El professor Gu i la seva dona van esperar, i un cop van haver cessat els cops a la paret, ell va proposar d'anar a descansar abans que es fes de dia.

La ciutat de Riu Negre va ser batejada després del riu, que la vorejava pel sud i corria cap a l'est. Aigües avall el riu Negre se sumava a altres corrents per formar el Huang He, o riu Groc, el més gran del nord-est de la plana, tot i que el riu Groc no el daurava l'or, al contrari, baixava molt contaminat i ple de residus pesants a causa de les ciutats industrials que s'aplegaven a les dues ribes. Igualment, el mal anomenat riu Negre naixia del

desglaç de la neu de la muntanya Blanca. Els estius, els nens que hi nedaven podien mirar amunt des del fons de l'aigua i veure a través de l'oscil·lant llum del sol els cossos transparents dels peixets bellugadissos, mentre les seves germanes picaven la bugada damunt els còdols rodats de la riba i de tant en tant cantaven a cor cançons revolucionàries, amb unes veus tan clares i juganeres com l'aigua.

Construïda sobre una llenca de terra entre una muntanya al nord i un riu al sud, la ciutat va agafar una curiosa forma bicònica. L'expansió es va veure limitada per la muntanya i el riu, però des del centre de la ciutat es va estendre cap a l'est i l'oest fins que es va anar afuant a causa de les zones rurals desolades i subdesenvolupades. Es trigava mitja hora a peu des de la muntanya del nord fins a la riba del riu al sud, i dues hores per cobrir la distància entre les dues puntes extremes de la ciutat. Tot i aquestes dimensions, Riu Negre estava densament poblada i era molt autosuficient. Feia vint anys que l'havien aixecada seguint un pla de desenvolupament per industrialitzar la zona rural, i gràcies a les petites fàbriques construïdes es van proporcionar llocs de treball i productes bàsics als residents. L'edificació també va ser planificada, i a part d'alguns blocs de quatre o cinc pisos al voltant de la plaça Central, i del carrer principal on hi havia uns grans magatzems, un cinema, dos supermercats i molts comerços petits, la resta de la ciutat es va dividir en vint enormes illes que a la vegada es dividien en nou illes més petites, cada una de les quals consistia en quatre files de vuit cases adossades d'una sola planta. Cada casa, de nou metres quadrats, constava d'un dormitori i un menjador, amb un pati envoltat d'una tanca de fusta, o per a les millors famílies, una paret més alta que l'alçada d'un home. Els carrerons de davant que separaven els patis feien molt pocs metres d'amplada, els carrerons posteriors només permetien el pas d'una sola persona. Per evitar les mirades directes als llits

dels veïns, l'única finestra del dormitori era un petit quadrat situat a dalt de tot de la paret que donava al darrere. Durant els mesos de més calor, no era estrany sentir un nen cridar la seva mare i que respongués una altra mare d'una altra casa; fins i tot en l'època de més fred, la gent sentia tossir els veïns, i a vegades roncar, a través de les finestres tancades.

En aquestes nombroses illes de cases hi vivien vuitanta mil persones. Els pares compartien amb els fills uns llits fets de maons on a sota hi havia estufes de llenya per escalfar-se. A vegades l'avi també hi dormia. Era estrany veure l'àvia i l'avi junts en una d'aquelles cases, ja que la ciutat era nova i els seus residents, immigrants recents dels pobles propers i llunyans, només traslladaven els seus pares quan ja eren vidus i no podien viure més per compte propi.

Excepte per a la gent gran i solitària, des del final de 1978 fins a l'inici de 1979 hi va haver bons auspicis per a Riu Negre, com també per a tota la nació. Dos anys abans, el president Mao havia mort, i un mes després, Madame Mao i tota la trepa del govern central van ser detinguts i acusats pels deu anys de Revolució Cultural que havien fet descarrillar el país. Les notícies de la política nacional sobre el desenvolupament de la tecnologia i l'economia eren proclamades per altaveus situats a les teulades i als terrats de les cases tant de pobles com de ciutats, i si un home viatjava d'una ciutat a una altra, igual que l'indigent cec que recorria aquesta part de la província propera al riu Negre amb el seu vell violí i les cames cansades, es podia trobar despertant-se al matí i allitant-se a la nit amb les mateixes notícies llegides per diferents veus; com la primavera després de deu anys d'un llarg hivern, aquestes veus tan boniques cantaven a cor, i pronosticaven una nova era comunista plena d'amor i de progrés.

En un bloc de la part occidental, on la zona residencial de mica en mica havia anat donant pas a l'àrea industrial, la gent dormia

en cases adossades semblants a la dels Gu, inconscient, en els seus darrers somnis abans que sortís el sol, dels pares que estaven a punt de perdre una filla aquell mateix dia. En una d'aquestes cases en Tong es va despertar rient. En el moment d'obrir els ulls ja no podia recordar el somni, però el riure persistia, com el regust que li deixava el seu plat preferit, carn estofada amb patates. Al seu costat, damunt el llit de maons, hi dormien els pares, ell amb un ble de cabells de la mare enredat al voltant d'un dit. En Tong va passar cautelosament per sobre dels seus peus fins a on tenia la roba, que la mare sempre guardava calenta damunt l'estufa de llenya. Per a en Tong, que feia poc que havia arribat a la casa, el llit de maons continuava sent una novetat, amb un túnel misteriós i complex a sota on s'hi havia construït una estufa.

En Tong va créixer al poble dels avis materns, a la província de Hebei, i només feia sis mesos que havia anat a viure amb els pares perquè començava l'escola primària. En Tong no era l'únic fill, però sí que era l'únic que ara vivia sota el mateix sostre que els pares. Els dos germans més grans havien marxat de casa per anar a les capitals de província després d'acabar la secundària, tal com havien fet els pares quan vint anys abans se n'havien anat a viure a Riu Negre. Els dos nens treballaven d'aprenents en fàbriques, i els plans del seu futur –casar-se amb la treballadora adequada, viure a la capital de província i tenir els fills amb residència legal en aquesta ciutat, plena de comoditats, a l'estil soviètic– van ser traçats pel pare i la mare d'en Tong durant les seves converses. La germana, que fins i tot els pares la consideraven tant de casa, va aconseguir casar-se i establir-se en una gran ciutat a vuitanta quilòmetres riu avall.

En Tong gairebé no coneixia els seus germans, i tampoc no sabia que devia la seva existència a un condó trencat. El pare, la paciència del qual s'havia anat desgastant a causa de les llargues hores de feina davant d'un torn per poder alimentar els tres fills

adolescents, no es va alegrar gaire quan va arribar la nova criatura, un fill que moltes altres famílies haurien celebrat. Va ser ell qui va insistir a enviar el nen amb els pares de la seva dona, i després de passar tot un dia plorant, la mare d'en Tong va iniciar un heroic viatge de vint-i-vuit hores en un tren atapeït de gent amb el nen que tenia just un mes. En Tong no recordava els roncs dels porcs i els camperols amb una cigarreta a la boca que seien al seu costat, però el seu plor penetrant va endurir el cor de la mare. Quan la dona va arribar al seu poble natal no va sentir cap mena d'emoció, tret de l'alleujament en el moment de deixar el nen amb els avis. El petit va veure el pare i la mare només un parell de vegades en els primers sis anys de la seva vida, malgrat tot mai no va sentir cap mena d'enyorança fins al moment que el van arrencar del poble i el van portar a una casa que li era totalment desconeguda.

Va anar en silenci a l'altra habitació. Sense encendre el llum, va trobar el seu raspall de dents amb una mica de pasta al damunt i un bol ple d'aigua al lloc on es rentaven. La mare mai no s'oblidava de deixar-li-ho tot preparat la nit anterior per a quan es llevés, i va ser amb aquests petits detalls que el nen va entendre l'amor de la mare, encara que per a ell no fos més que una estranya. Va esbandir-se la boca amb un ràpid glopeig i va tacar la vora del bol amb pasta de dents per deixar la mare confiada; amb un dit es va mullar una mica el front i les galtes, la dosi d'higiene que ell mateix s'assignava.

En Tong no estava acostumat a l'estil de vida dels pares. Al poble dels avis, els camperols no malgastaven els diners en aquella pasta de dents de gust estrany ni en sabons perfumats.

«Fins a quin punt ens hem de rentar la cara per semblar guapos?», deia sovint el seu avi quan li explicava contes i velles llegendes. «Viu durant trenta anys entre el vent i la pols i la pluja i la neu sense rentar-te la cara i et convertiràs en un

veritable home.» Els pares d'en Tong reien quan li sentien dir aquestes coses. Semblava que per a la mare fos una qüestió urgent que el fill adquirís les formes i les aparences d'un nen de ciutat, però malgrat els esforços perquè es rentés sovint i per vestir-lo amb els millors conjunts que es podien permetre, fins i tot els més petits del barri podien dir, per l'accent camperol que tenia, que en Tong no era com ells. En Tong no estava ressentit amb els pares, per això no els explicava mai els incidents que patia quan el tractaven com el pallasso de l'escola. *Cap de nap*, l'anomenaven els altres nens, i a vegades *Boca d'all*, o *Pa de pagès*.

En Tong es va posar l'abric, una herència de la seva germana. La mare s'havia pres la molèstia de canviar totes les sivelles, però l'abric continuava semblant més el d'una nena que el d'un nen. Quan va obrir la porta que donava al pati, l'Orella, el seu gos, va saltar de la caixa de cartó on dormia i se li va tirar a sobre. L'Orella tenia dos anys, i havia acompanyat el nen tot el trajecte des del poble fins a Riu Negre, però per als pares d'en Tong l'Orella només era un gos pollós, i encara que tingués el pèl de color groc brillant i els ulls foscos i ametllats no el veien gens encantador.

L'Orella va posar les dues potes a les espatlles del nen i va roncàr suaument. En Tong va posar-se un dit als llavis per fer-lo callar. Els pares no es van despertar, i ell va respirar alleujat. Quan vivia al poble no havia entrenat l'Orella perquè fos tranquil i discret. Si no hagués sigut per les amenaces dels pares i dels veïns de vendre l'Orella a un restaurant, en Tong mai no hauria tingut el coratge de pegar-li quan van arribar per primera vegada. Una ciutat era un lloc cruel, o almenys aquesta era la idea que en tenia en Tong, ja que l'error més petit podia convertir-se en una greu ofensa.

Van córrer junts cap a la porta, el gos saltava al capdavant. Al carrer, la darrera hora de la nit persistia al voltant de la llum

dèbil dels fanals i en les finestres fosques dels dormitoris de la gent. A la cantonada en Tong va veure el vell Hua, el col·leccionista d'escombraries, que s'inclinava endavant i regirava una pila de deixalles amb unes pinces enormes, recollia els fragments minúsculs de paper usat i els ficava dins un sac de canemàs. Cada matí, el vell Hua recorria tots els contenidors de la ciutat abans que arribés l'equip d'homes i dones joves del Departament de Neteja Urbana i el fessin fora.

–Bon dia, avi Hua –va dir en Tong.

–Bon dia –va respondre el vell. Es va incorporar i es va eixugar els ulls. Els tenia vermells i llagrimosos i li faltaven les pestanyes. En Tong procurava de no mirar directament aquells ulls afligits. Al principi li feien por, però quan va conèixer millor l'home gran s'hi va acostumar. El vell Hua el tractava com si fos una persona important –parava de treballar amb les pinces quan ell li parlava, com si tingués por de perdre's les coses interessants que li diria. Per aquesta raó en Tong quan parlava amb ell no el mirava mai directament als ulls, per respecte. Els nois de la ciutat, en canvi, corrien rere el vell i l'anomenaven *Camell dels Ulls Vermells*, cosa que entristia en Tong perquè semblava que l'home no hi fos del tot.

El vell Hua va agafar un bolic de paper de la seva butxaca –alguns els arrencava de pàgines de diaris i altres eren papers que només estaven utilitzats d'una cara, tots al més premats possible– i el va donar a en Tong. Cada matí el vell Hua guardava el paper més net per a en Tong, i ell aprofitava per llegir i practicar l'escriptura en els espais en blanc. En Tong li va donar les gràcies i se'l va guardar a la butxaca de l'abric. Va mirar al voltant i no va veure la seva dona, que devia estar fent córrer l'enorme escombra de bambú, estossegant enmig de la pols. La senyora Hua era una escombraire a sou, una treballadora del govern de la ciutat.

–On és l'àvia Hua? Està malalta avui?

–Des de primera hora que està penjant alguns anuncis. La notícia d'una execució.

–Nosaltres l'anirem a veure amb l'escola, avui –va dir en Tong—. Una pistola al cap d'un home dolent. Bang.

El vell Hua va moure el cap sense dir res. A l'escola era diferent, allà tots els nens parlaven de l'excursió com d'un esdeveniment emocionant, i cap dels professors no s'havia oposat a aquesta excitació.

–Coneixes l'home dolent de l'anunci? –va preguntar-li en Tong.

–Vés i mira –va dir el vell Hua assenyalant carrer avall—. Torna i em dius què en penses.

Al final del carrer en Tong va veure un anunci penjat recentment, amb les dues puntes inferiors que s'acabaven de desenganxar amb el vent. Va trobar una cadira atrotinada al davant d'un pati, la va arrossegar fins a la paret i s'hi va enfil·lar, però encara no era prou alt, i ni de puntetes no arribava a agafar la part inferior del paper. Va desistir tot deixant les puntes inferiors de l'anunci aletejant en el vent.

La llum dels fanals era feble, però el cel de l'est havia agafat aquell matís blau blanquinós com el de l'abdomen d'un peix. En Tong va llegir l'anunci en veu alta, saltant-se les paraules que no sabia com pronunciar però endevinant-ne el sentit sense gaires problemes:

Contrarevolucionària Gu Shan, dona, vint-i-vuit anys, sentenciada a mort, privada de tots els drets polítics. L'execució serà duta a terme el vint-i-u de març de mil nou-cents setanta-nou. Per a fins educatius, totes les escoles i les unitats de treball estan obligades a assistir a la cerimònia de denunciació prèvia a l'execució.

A la part inferior hi havia una signatura, de la qual en Tong no va reconèixer dos dels tres caràcters. Una marca enorme en tinta vermella cobria tot l'anunci.

–Has entès bé tot el que hi diu? –va preguntar el vell quan en Tong el va trobar en un altre cubell de deixalles.

–Sí.

–Diu que és una dona?

–Sí.

–I és molt jove, oi que sí?

Vint-i-vuit anys no era una edat que en Tong pogués considerar jove. A l'escola li ensenyaven històries sobre joves herois. Un noi que feia de pastor, d'uns set anys i mig, o sigui no gaire més gran que ell, quan els invasors japonesos li van preguntar per una direcció els va conduir a un camp ple de mines, on va morir al costat dels enemics. Un altre noi de tretze anys, que s'encarregava de protegir dels robatoris les propietats comunes del poble, va ser assassinat per un lladre. Liu Hulan, de quinze anys i mig, va ser executada a mans de l'Exèrcit Blanc perquè era el membre més jove del Partit Comunista de la seva província, i abans que la decapitessin va afirmar que menyspreava els seus botxins i va dir «Qui treballa pel Comunisme no té por de la mort». L'heroïna més gran que coneixia era una noia soviètica que es deia Zoya, va morir a la forca quan tenia dinou anys a mans dels feixistes alemanys, però viure dinou anys ja era prou temps per a una heroïna.

–Morir amb vint-i-vuit anys és massa aviat per a una dona –va dir el vell Hua.

–La Liu Hulan va sacrificar la seva vida per la causa comunista als quinze anys –va respondre en Tong.

–Els nens petits hauríeu de pensar a viure, no a sacrificar-vos –va dir el vell Hua–. Pensar en la mort és cosa de la gent gran com jo.

En Tong va trobar que no estava d'acord amb el vell, però no li va voler dir res. Va fer un somriure indecís i es va alegrar de veure l'Orella que tornava trotant, impacient per fer la seva exploració matinal.

Fins i tot el més mínim soroll podia despertar una ànima famolenca i morta de fred: el lladruc esmorteït d'un gos, la mica de tos del veí del costat, passes al carreró que, encara que no pertorbessin ningú més, en els somnis de la Nini es convertien en trons, els roncs del seu pare. Amb la mà bona, la Nini es va embolicar amb el cobrellit prim, ben arraulida, però per més que ho intentés, una part del seu cos sempre es quedava descoberta, exposada a l'aire glaçat. Amb el subministrament limitat de carbó que tenia la família, el foc de l'estufa de sota el llit de maons s'apagava cada nit; a més, com que la Nini dormia a la banda més allunyada de l'estufa, sentia que el fred se li filtrava al cos a través del matalàs prim de cotó i de les capes de roba vella que no es treia ni a l'hora d'anar a dormir. Els pares dormien al cantó de l'estufa, que els quedava just a sota i que els mantenia calents durant molta més estona. Al mig hi dormien les seves quatre germanes petites, de deu, vuit, cinc i tres anys, ben arrimades entre elles per conservar l'escalfor. L'altra persona que estava desperta era la germana més petita, que buscava a les palpentes el pit de la mare.

La Nini va sortir del llit i va posar-se un abric de cotó que li anava massa gran, però amb el qual podia ocultar fàcilment la seva mà deformada. La germana petita va seguir els moviments de la Nini amb els ulls brillants i inexpressius, i a continuació, frustrada pels seus esforços inútils, va mossegar la mare amb les petites dents que li havien sortit recentment. La mare va fer un crit i va pegar a la criatura sense arribar a obrir els ulls.

–Ets pitjor que un usurer. Menjar. Menjar. Menjar. Tot el que saps fer és menjar. És que et vas morir de gana en la teva vida anterior?

La criatura es va posar a plorar. La Nini va arrufar les celles. Per a la gent que passava gana, com aquella criatura i la Nini mateixa, el matí sempre arribava massa d'hora. A vegades la noia s'arraulia al llit amb la nena quan es despertaven alhora, i la petita, que confonia la germana amb la mare, li ficava el seu cap pesat entre els pits. Aquests moments feien que la Nini es considerés especial, i per aquesta raó se sentia molt propera a la criatura i responsable de tot allò que la nena no podia obtenir de la mare.

La Nini va ranquejar fins a on era la seva germana i la va agafar per calmar-la. En ficar-li un dit a la boca va notar-li les dents noves, com petites perletes. Excepte la primera i la segona germana de la Nini, que ja anaven a l'escola primària, les altres nenes, com ella, no tenien noms normals. Els seus pares no es van molestar ni a donar-los un sobrenom, com van fer amb la Nini, simplement les anomenaven *Petita Quatre*, *Petita Cinc*, i la bebè *Petita Sis*.

La criatura xumava el dit sec de la Nini, però al cap d'una estona, insatisfeta, li va deixar anar el dit i va començar a plorar. La mare va obrir els ulls.

–No podríeu estar mortes per un moment?

La noia va arrossegar-se fins al llit per deixar-hi la *Petita Sis* i va fugir abans que el pare es despertés. Al menjador va agafar el cistell de bambú per recollir el carbó i es va entrebancar amb un parell de botes. En el carreró, a poques passes de casa, encara podia sentir els plors de la seva germana. Algú va obrir una finestra amb violència i va protestar. La Nini va intentar d'accelerar el pas tot fent uns cercles més grans del normal amb la seva cama esquerra esguerrada, i el cistell, que el duia penjat d'una corda a l'espatlla, li anava picant el maluc amb ritme alterat.

Al final del carreró va veure un anunci a la paret. S'hi va acostar i va observar l'enorme marca vermella. No va poder reconèixer cap dels caràcters escrits—els pares feia temps que li havien deixat clar que, per a una invàlida com ella, l'educació era una pèrdua de diners—, però per l'olor va saber que la pasta usada per enganxar l'anunci a la paret estava feta de farina. L'estómac li va roncar. Va buscar per l'entorn un tamboret o alguns maons, però en no trobar res va posar el cistell del revés a terra i s'hi va enfilar. El cul del cistell va calar una mica, però no va cedir sota el seu pes. Amb la mà bona va agafar una punta de l'anunci i el va desenganxar de la paret. La pasta de farina encara no s'havia ni assecat ni glaçat, així que la va raspar amb els dits i se'ls va ficar tots cinc a la boca. La pasta estava freda però era dolça. Va raspar més el paper de l'anunci. S'estava llepant els dits quan un gat de carrer va saltar per sobre un mur i va aturar-se un tros més enllà, examinant-la amb una amenaça silenciosa. La Nini va afanyar-se a baixar del cistell, i com que va estar a punt de caure a causa del peu esguerrat el gat va fugir esporuguit.

A la cantonada següent la Nini va atrapar la senyora Hua, que estava escampant la pasta de farina als quatre angles d'un cartell.

—Bon dia —va dir la dona gran.

La Nini observava el petit bol de pasta sense respondre. A vegades saludava amablement la senyora Hua, però quan estava de mal humor, cosa que passava sovint, es mossegava fort la llengua per no haver de parlar. Avui era un d'aquests dies —la Petita Sis havia tornat a portar problemes, i tot i que aquella nena era la persona del món a qui més s'estimava, aquest amor, que la Nini a vegades sentia com un gran nus a l'estómac, no li podia alleujar la gana.

—Has dormit bé?

La Nini no va respondre. Com volia que dormís bé amb la fam que tenia sempre? Les poques bocades de la pega ja s'havien

fos i la lleugera dolçor que li havia quedat a la llengua encara li feia venir més gana.

La dona gran va treure's un tros de pa de la butxaca, que s'assegurava de portar cada matí per si es trobava la noia, encara que ella no ho sabia. La Nini va recordar-se de les filles que la senyora Hua havia tingut temps enrere, tot de noies abandonades pels seus pares. En una altra vida l'hauria adoptada, i l'hauria mantinguda abrigada i ben alimentada, va pensar la senyora Hua. Li feia l'efecte que no gaire temps enrere la vida havia sigut una sòlida resclosa per a ella i el seu marit –fent de vagabunds, amb cada nena que recollien descobrien una vegada i una altra que, encara que fossin captaires, la vida no els escatimava moments d'alegria–, però la resclosa feia temps que s'havia esquerdat i, dominats per les inundacions, la seva felicitat va quedar completament destruïda com els desesperats de les terres baixes.¹ La senyora Hua va observar que la Nini feia una bona mossegada al pa, i després una altra. Al cap d'unes quantes mossegades més a la noia li va venir singlot.

–Menges massa de pressa –va dir la senyora Hua–. Recordat de mastegar.

Quan ja s'havia menjat la meitat del pa, la Nini va anar més a poc a poc. La senyora Hua va tornar a la feina. Tants anys d'escombrar els carrers i, abans d'això, errant de ciutat en ciutat i remenant entre les deixalles, havien doblegat per sempre

1. És habitual que amb el desgel de la primavera i les pluges de l'estiu el cabal del riu Groc pugi de nivell, i s'han succeït nombrosos desastres naturals com ara inundacions i canvis en el curs del riu. El desastre natural més important van ser les inundacions de l'any 1931, en què van morir més d'un milió de persones. El 1938, les tropes de l'exèrcit de la República van enderrocar les rescloses de contenció per frenar la invasió japonesa i van provocar unes inundacions en què van morir més de cinc-centes mil persones. (N. de la t.)

l'esquena de la dona; així i tot era inusualment alta, molt més alta que la majoria d'homes i dones. Per això li havien donat la feina, va pensar la Nini, per penjar els cartells fora de l'abast de la gent i així ningú no podria robar la pasta d'enganxar.

La senyora Hua va picar amb el palmell les puntes del cartell contra la paret.

–He d'anar al carrer següent –va dir.

La Nini no es va moure, mirava intensament el bol de pega que la senyora Hua tenia a la mà. La dona gran va seguir els ulls de la Nini i va moure el cap. Com que no va veure ningú al carrer va agafar un full de la pila d'anuncis i en va fer una paperina.

–Agafa això –va dir, i la hi va posar a la mà bona.

La Nini va esperar que la senyora Hua diposés una mica de pega dins la paperina. Quan li va semblar que ja no li'n donava més, va llepar-se les gotes que li havien caigut a la mà. La senyora Hua se la va mirar amb una tristesa inexplicable. Va estar a punt de dir-li alguna cosa, però la noia ja se'n anava.

–Nini, llença la paperina ben lluny quan t'ho hagi acabat –va cridar la dona rere seu–. No deixis que et vegin fent servir aquest anunci.

La Nini va assentir sense mirar enrere. Entre singlot i singlot es continuava mossegant la llengua, assegurant-se que no se li escapessin més paraules de les necessàries. No entenia per què la dona era tan amable amb ella. Havia acceptat la benevolència del món tant com la seva crueltat en el moment que havia après a resignar-se pel fet d'haver nascut amb un cos deforme. La noia va conèixer l'essència humana com aquell qui escolta d'amagat vells contes de fades –quan els pares estaven de més de bon humor li feien el mateix cas que a un moble qualsevol de la casa, i tota l'altra gent era perfectament capaç d'ignorar la seva existència. Això volia dir que la Nini podia aprendre coses que als altres nens no se'ls permetia escoltar. En el mercat, les mestresses de casa parlaven

dels «afers de llit» amb rialles sonores i feien bromes malicioses sobre els joves venedors ambulants que baixaven dels pobles de muntanya, els quals, aprenents com eren, s'esforçaven a entendre el que els deien aquelles dones, i tot sovint es ruboritzaven perquè havien quedat en evidència. Els veïns, després d'un dia de feina i abans de sopar, es reunien en grups de dos o tres en el carreró per intercanviar xafarderies, i la presència de la Nini a prop d'ells mai no els feia canviar de tema precipitadament com passava quan s'acostava qualsevol altre nen. La noia escoltava històries de tot tipus –una nora havia mesclat males herbes trinxades amb el farciment de la pasta que havia preparat la seva sogra, una cangur pegava i escridassava permanentment la criatura que cuidava, una parella feia molt de soroll quan duia a terme els «afers de llit», fins a tal punt que el veí, un mecànic que treballava en una pedrera, va instal·lar una minibomba de rellotgeria per espantar el penis del marit quan es trobés dins el cotó de sucre de la dona. Aquests contes li havien proporcionat el plaer que els altres nens obtenien de les joguines o de jugar amb els amics, i encara que ella sabia prou coses per mantenir una expressió dissimulada, la llibertat momentània i l'alegria que li havia ofert el fet de poder escoltar sense ser vista van ser l'experiència més íntima d'una infantesa que li havia estat vedada, tot i que la noia tampoc no va arribar a ser conscient d'aquesta mancança.

El tren de càrrega sis-trenta va xiular. Com cada matí anava a buscar carbó a l'estació de tren. El pont Gran, l'únic que connectava la ciutat amb l'altra riba del riu Negre, tenia quatre carrils, però en aquesta hora del matí no hi passaven gaires camions ni bicicletes. Els altres únics vianants eren dones i camperols adolescents que baixaven de les muntanyes cap a la ciutat, amb els ous acabats de pondre que mantenien calents dins de mocadors, petites llaunes de llet fresca de vaca i de cabra, i els fideus i les creps casolanes. Caminant a contracorrent, la Nini els mirava

amb recel quan es giraven per observar-la, sense molestar-se a ocultar la repulsió que sentien davant la seva cara deformada.

L'estació de tren que hi havia a prop del pont Gran era una parada només per al transport de mercaderies. Aquí es carregava el carbó, la fusta i la bauxita de les muntanyes i es transportava a les grans ciutats. Els trens de passatgers tenien parada en una estació diferent situada a l'oest de la ciutat, i a vegades, palplantada al mig del pont, la Nini els veia passar ressonant, els rostres de la gent visibles en els marcs de les finestres. La Nini sempre es preguntava què es devia sentir en anar d'un lloc a un altre en un tancar i obrir d'ulls. Li encantava la velocitat –la dels llargs trens amb les rodes que xerricaven i centellejaven damunt dels rails, els tot terreny del govern amb plaques numerades que corrien fins i tot pels carrers més atapeïts de gent, aixecant i removent la pols en l'estació seca o esquitxant de fang en els dies de pluja, els blocs de gel que a la primavera baixaven a la deriva pel riu Negre, els joves temeraris que anaven amb les bicicletes a tota pastilla sense agafar-se al manillar.

La Nini va accelerar el pas. Si no s'afanyava a arribar a l'estació, els treballadors ja haurien traslladat el carbó dels camions als vagons. Cada matí els treballadors, amb una manca d'atenció expressa, deixaven caure una mica de carbó per terra i després se'l repartien. La primera tasca del dia que tenia la Nini era esperar-se allà a prop fins que un dels treballadors finalment s'adonés de la seva presència i li fes a mà una mica de carbó. Cadascú ha de treballar per guanyar el seu tros de pa, deia sovint la mare, i tot el que volia la Nini era arribar a temps a l'estació per guanyar-se l'esmorzar.

Caminant al llarg del pont en la direcció oposada de la Nini, entre els grups de camperols, en Bashi anava tan concentrat que

no va veure la noia ni va sentir el comentari de dues dones del camp sobre la seva cara deforme. Estava immers imaginant-se què devia tenir una noia allà baix, entre les cames. En Bashi ja havia complert els dinou anys, mai no havia vist les parts íntimes d'una noia i era incapaç de fer-se una idea de com devien ser. Això, per a en Bashi, fill d'un heroi comunista –el més roig del nucli de rojos– era un defecte repulsiu.

El pare d'en Bashi havia servit a la guerra de Corea com un dels primers pilots de la nació, i s'havia guanyat uns quants títols com a heroi de guerra. Les bombes americanes no el van matar, però sí un petit error humà –va morir d'una operació d'amígdal·lectomia quan en Bashi tenia dos anys. El metge que li va administrar malament l'anestèsia va ser sentenciat a mort per haver perjudicat la nació comunista i assassinat un dels seus millors pilots, però tot el que passés al metge, tant si era una sentència de vida o de mort, significava poc per a en Bashi. Com que la mare va deixar-lo a mans de l'àvia paterna i es va tornar a casar en una altra província, des d'aleshores el govern li va subvencionar la vida. La indemnització, una suma generosa comparada amb els ingressos de l'altra gent, va fer possible que tant l'àvia com ell visquessin modestament còmodes. L'àvia tenia l'esperança que el noi fos un bon estudiant i que es guanyés la vida decentment fent servir la intel·ligència, però això no va passar, ja que en Bashi no va ser gaire aplicat en els estudis. Ella se'n preocupava i el renyava, però ell la perdonava perquè l'àvia era l'única persona que l'estimava i a qui ell s'estimava més. Algun dia es moriria –la seva salut s'havia anat deteriorant els darrers dos anys, i al cervell se li mesclaven indistintament fets reals i fantasies que no podia discernir. En Bashi no esperava pas el dia que ella el deixés per passar a l'altre món, però mentrestant era conscient que la casa, tot i que pertanyia al govern, seria seva mentre visqués, i els diners en el seu compte d'estalvis eren suficients per pagar-se el

menjar, la roba i el carbó sense haver de moure un dit. Què més es pot esperar de la vida? Una dona, per descomptat, però i tot el menjar de més que consumiria ella? Pel que feia a en Bashi, podria tenir una vida confortable amb una dona i cap dels dos no hauria de fer el més mínim esforç per treballar.

El problema, doncs, era com trobar una dona. A part de l'àvia, no havia tingut gaire sort amb les altres dones. Les més grans, de l'edat de l'àvia o de la mare, utilitzaven el noi com a advertència per als seus néts o fills. Un cop mortes estarien massa avergonyides per trobar-se amb els ancestres si resultava que havien hagut de suportar un fill, o un nét, com en Bashi —aquests comentaris, sovint fets en veu alta perquè ell els sentís, anaven dirigits als nens que necessitaven un mal exemple com a avís. Les dones joves amb l'edat apropiada per casar-se l'evitaven de la mateixa manera que les belles princeses dels contes evitaven les granotes. En Bashi estava convençut que necessitava adquirir més coneixement sobre els cossos femenins abans de poder tenir accés als seus cors, però qui entre les dones joves que se'l miraven amb desdeny voldria mostrar-li els seus secrets més íntims?

Ara tenia l'esperança dipositada en noies molt més joves que ell. Havia fet uns quants intents, oferint caramels a jovenetes de diversos barris, però cap d'elles no havia acceptat d'estirar-se amb ell entre les herbes altes de la riba del riu. I el que és pitjor, una de les noies ho va explicar als seus pares, que li van clavar una bona pallissa i van escampar la notícia pels voltants, de manera que, anés on anés, notava que la gent amb filles joves no li treien els ulls de sobre. Les noies s'havien inventat una cançó dedicada a ell, anomenant-lo llop i mofeta i anguila perseguidor de nenes. En Bashi no s'ofenia, al contrari, li agradava passejar-se entre els cercles de nenes joves mentre jugaven, i somreia quan li cantaven la cançó descaradament. S'imaginava que les feia anar d'una en una rere un arbust secret per estudiar el que

els havia d'estudiar, i els somreia encara amb més delit des de l'instant en què cap d'aquestes noietaes que cantaven per a ell amb veus delicades i amoroses mai no haurien endevinat què els podria estar passant en aquell precís moment.

En Bashi també tenia altres plans. Per exemple, amagar-se a les latrines públiques passada la mitjanit, o ben d'hora al matí, quan les dones hi entressin amb pressa, mig somnolentes, massa adormides per reconèixer-lo, ja que a més estaria ajagut en un lloc on no hi arribés la claror de l'única bombeta. Però la idea d'estar-se ajagut durant molta estona, passant fred, cansament i estant rodejat de pudor, li impedia de dur a terme aquest pla. Una altra opció seria vestir-se amb les robes de l'àvia i cobrir-se el cap amb un xal per entrar als banys públics. Podria parlar amb veu aguda i demanar l'entrada per al compartiment de les dones, anar als vestidors i delitar-se observant les dones que es despullaven. S'hi podria estar una estona i després fer veure que havia de tornar a casa perquè s'havia deixat alguna cosa important, com ara el pollastre coent-se al foc o la roba estesa.

Després hi havia altres possibilitats més esperançadores, com ara trobar-se una nena a la vora del riu, que era just el que en Bashi estava intentant de fer en aquells moments. Havia estat observant els marges del riu al llarg de les vies, i ara caminava lentament cap a la ciutat per la riba i mirava darrere cada roca i cada soca d'arbre. Era poc probable que algú hi hagués deixat una nena en plena estació freda, però no li feia cap mal comprovar-ho. Dos anys enrere, un matí de febrer, en Bashi s'havia trobat una nena just a sota el pont Gran. La criatura estava rígida com el gel, no pel fred de la nit, sinó perquè era morta. Li havia estudiat la cara grisa, però el sol pensament de destapar-la i mirar per sota aquells parracs, per alguna raó, li produïa esgarifances, així que la va deixar allà on havia sigut abandonada. Al cap d'una hora va tornar al mateix lloc, on ja s'hi havia reunit un grup de gent.

Una nena havia de ser, deia tothom, una criatura forta i sana, però era una llàstima que no hagués nascut nen. Només calen unes quantes capes de paper humit i menys de cinc minuts, deia tothom com si haguessin ofegat una nena almenys un cop a la vida, i en parlaven amb tots els detalls. En Bashi va intentar de suggerir que la criatura potser havia mort de fred, però semblava que no l'escoltés ningú. Tots parlaven entre ells fins que van arribar el vell Hua i la seva dona i van ficar el fardell de draps amb la nena dins el seu sac de canemàs. En Bashi va ser l'únic que els va acompanyar allà on sempre enterraven les nenes abandonades. Riu amunt, a l'extrem oest de la ciutat, era el lloc on apareixien flors blanques i anònimes al llarg de tot l'estiu, conegudes pels nens de la ciutat com les flors dels petits morts. Aquell dia el terra estava massa congelat per excavar ni que fos el clot més petit, però la parella va trobar un menut recés darrere una roca i va tapar la criatura amb fulles seques i herba morta i després va fer-hi un senyal. Tornarien més endavant per enterrar-la, van explicar a en Bashi, que els va respondre que no tenia cap dubte que ho farien com mana el cel, perquè eren gent de bon cor i mai no decebrien una ànima.

En Bashi creia que si s'esperava el temps suficient, algun dia trobaria una criatura viva a la riba del riu. No entenia perquè la gent no volia tenir cura de les nenes. Ell sens dubte no tindria cap problema a acollir-ne una, i alimentar-la, banyar-la i educar-la, però un pla com aquest l'hauria de mantenir ocult dels seus conciutadans, que el tractaven com un idiota. I semblava que la idiotesa era un dels pocs crims per al qual el càstig no era mai suficient. A un lladre o un pispà de carrer els queia un any o més de sentència pel delictes –robar una bossa de mà–, però el preu que havia de pagar un idiota, igual que un contrarevolucionari, era un càrrec contra la pròpia essència de la persona, i per aquesta raó a en Bashi no li agradaven gens

els seus compatriotes. Fins i tot un contrarevolucionari a vegades podia ser depurat, i aquells dies ho sentia sovint, això. A la ràdio n'explicaven un munt de casos, sobre tal persona i tal altra que havien perjudicat la Revolució Cultural i que finalment la gran família comunista havia reabsorbit, però semblava que per a en Bashi aquesta redempció no era possible. La gent amb prou feines li prestava atenció quan s'unia a una conversa en una cruïlla o a una competició d'escacs en un cantó del carrer els capvespres d'estiu, i quan li feien cas, se'n burlaven escèptics i amb un somriure perplex a la cara, com si el noi els fes adonar de com n'eren d'intel·ligents. En Bashi sovint s'havia proposat de no parlar més amb aquesta gent, però, cada cop que veia una d'aquestes reunions, recobrava l'esperança. Encara que no el tractessin gens bé, li agradava la gent, i li agradava parlar-hi. Somiava el dia que els seus conciutadans entenguessin la seva importància, potser fins i tot l'agafarien per les mans i les espatlles i li demanarien perdó pels errors comesos.

Un gos va trotar a través de la riba, amb el seu pelatge daurat que brillava sota la llum del matí. A la boca hi duïa una paperina. En Bashi va xiular-li.

—Orella, vine aquí, quin tresor has trobat?

El gos va mirar en Bashi i es va girar. Pertanyia a un nen que havia arribat feia poc a la ciutat, i ja els tenia estudiats tant l'un com l'altre. Trobava que *Orella* era un nom estrany per a un gos, i creia que el nen que li havia posat aquest nom s'havia portat injustament amb ell. El nen i el gos estaven fets l'un per l'altre, tots dos eren de poble i no gaire intel·ligents. En Bashi es va posar una mà a la butxaca i va dir amb veu afectuosa:

—Mira, Orella, un os.

El gos va dubtar, però no es va moure. En Bashi el va mirar directament als ulls i s'hi va acostar a poc a poc, cridant-lo de nou amb aquella veu afectuosa; aleshores, sense previ avís,

va agafar una pedra i la va llançar contra l'animal, que va fer un udol i va fugir corrents, deixant anar la paperina a terra. En Bashi va continuar llançant pedres en la direcció per on havia desaparegut. Una vegada, havia aconseguit que el gos s'apropés prou per poder-li donar un bon cop de peu al ventre.

En Bashi va recollir la paperina i la va desplegar. La tinta s'havia escampat, però el missatge es llegia clarament.

—Ser contrarevolucionari no és cap joc —va dir en veu alta.

El nom de l'anunci no li sonava gens, i es va preguntar si la dona devia ser de la ciutat. De qui era filla? La idea que la filla d'algú estava a punt de ser executada era inquietant, cap delictes comès per una noia jove no hauria de conduir a un final tan terrible. Era soltera, encara? Va tornar a llegir l'anunci, però es donava molt poca informació sobre aquesta tal Gu Shan. Potser era casada —amb vint-i-vuit anys ja no és cap nena, tret que... s'hagués quedat per vestir sants. En Bashi parlava en veu alta quan va pensar això. Es preguntava què havia fet aquesta dona per guanyar-se el títol de contrarevolucionària. L'única persona que ell sabia que havia comès un delictes similar era el metge que havia mort el seu pare. En Bashi va tornar a llegir l'anunci. El nom sonava bé, així que potser només era algú com ell, algú incomprès, a qui ningú no es molestaria mai a comprendre. Quina llàstima que la noia hagués de morir just el dia que l'havia descoberta.

En Tong va cridar l'Orella unes quantes vegades abans que el gos reaparegués.

—Has tornat a molestar el gos negre? —va preguntar a l'Orella, que havia arribat corrents i esporuguit. El gos negre pertanyia al vell Kwen, el porter de la planta elèctrica que, a diferència de la majoria de gent que vivia al bloc de pisos, ocupava una petita barraca feta pols en el límit entre la zona residencial i la indus-

trial. El vell Kwen i el seu gos eren de les poques coses que el pare d'en Tong li havia explicat sobre la ciutat quan va arribar. S'havia passat tota la vida lligat davant la barraca amb una cadena que li permetia moure's només en un radi de menys d'un metre i mig. Es deia que era el gos més rabiüt de la ciutat, i el millor guardià, disposat a fer caure i a mossegar el coll d'aquell qui gosés posar un peu a prop de la barraca del seu amo; el millor era mantenir-se allunyat d'un home que té un gos com aquest, va advertir-lo el pare, però quan en Tong va preguntar per què, no li va donar cap explicació.

Massa curiós i massa amigable, l'Orella s'havia acostat més d'un cop al gos negre, que bordava i saltava cada vegada tibant al màxim la cadena amb una força salvatge, per la qual cosa després en Tong necessitava una bona estona per poder tranquil·litzar l'Orella.

—Has d'aprendre a deixar tranquils els altres gossos —li va dir aquesta vegada, però l'Orella només gemegava. Potser l'estava renyant per un motiu equivocat, va pensar en Tong, i després va adonar-se que no havia sentit cap lladruc—. Bé, potser no és el gos negre, tant se val. Has d'aprendre a deixar els altres tranquils. No tothom t'estima com tu et penses.

Van caminar per la vora del riu. El cel anava carregat de núvols. El vent va portar aquella olor rànica de la neu congesta i compacta. En Tong va arrencar una capa rígida i descolorida de l'escorça d'un bedoll i va asseure's amb el seu tros de llapis. A l'escorça hi va escriure les paraules que recordava de l'anunci: *Dona. Contrarevolucionària. Escola.*

En Tong era un dels estudiants més treballadors de la seva classe. El professor sovint deia als alumnes que era un bon exemple perquè tot i no ser gaire brillant compensava aquest defecte amb un treball minuciós. Al principi, el comentari deixava en Tong més trist que orgullós, però al cap d'un temps va aprendre

a animar-se a si mateix: al cap i a la fi, un elogi era un elogi, i l'acumulació d'aquests comentaris favorables eventualment podria convertir-lo en un alumne distingit a ulls del professor. En Tong anhelava ser un dels primers a sumar-se al cos de Joves Pioners Comunistes en acabar el primer grau, per això volia guanyar-se el respecte de la gent de la ciutat, i per dur a terme aquest somni necessitava deixar impressionats els seus mestres i companys. Havia pensat de memoritzar tots els caràcters del diccionari elemental i presentar els resultats al professor al final del semestre, però els pares, treballadors tots dos, no eren prou rics per proveir-lo constantment de material i llibres d'exercicis. La idea d'utilitzar l'escorça de bedoll se li va ocórrer després de llegir en un llibre de text que el camarada Lenin, mentre era a la presó, havia utilitzat el pa negre com a recipient i la llet com a tinta, i que havia escrit missatges secrets a un camarada seu; en els marges dels diaris, els missatges només apareixien si el paper s'acostava al foc; cada vegada que un guàrdia s'aproximava a en Lenin, aquest devorava el recipient amb la tinta inclosa. «Si teniu bon cor, trobareu el camí correcte», havia dit el professor com a conclusió moral de la història. Des d'aleshores en Tong s'havia cuidat de tenir bon cor i havia arreplegat tot un grapat de llapis gastats que els seus companys havien llençat. A més havia descobert l'escorça de bedoll, perfecta per a escriure, un material molt més estable que el paper que el vell Hua li guardava.

L'Orella va asseure's i va estar observant com en Tong treballava una bona estona. De cop i volta el gos va saltar cap al riu glaçat, deixant petites petjades en forma de flor damunt la neu congelada. El nen va escriure fins que se li van refredar tant els dits que no els podia moure. Se'ls va bufar amb fortes alenades blanques i després va llegir les paraules que havia escrit abans de tirar el tros de llapis.

Va mirar enrere cap a la ciutat. Banderes vermelles onejaven dalt de tot de l'Ajuntament i del Palau de Justícia. Al mig de

la plaça Central hi havia una estàtua de pedra del president Mao aproximadament tan alta com el cinquè pis de l'hospital. Segons tots els professors, aquesta era l'estàtua del president més gran de la província, l'orgull de Riu Negre, que havia atret peregrins d'altres pobles i ciutats. Aquesta era la raó principal per la qual Riu Negre havia passat de ser una vila regional a una ciutat que ara tenia drets administratius sobre diverses poblacions circumdants. Uns quants mesos abans, al cap de poc que arribés en Tong, un treballador designat per a la neteja semestral de l'estàtua es va matar d'un accident en caure a plom des de l'espatlla del president Mao. Molts ciutadans es van reunir al voltant de l'home. En Tong era un dels nens que s'obria pas aferrissadament a través de les cames dels adults per veure de prop el cos estès –l'home, amb el seu uniforme blau de treballador de la neteja, estava estirat de panxa enlaire amb un petit toll de sang que li sortia de la boca, tenia els ulls molt oberts, la mirada gelada i els membres que es doblegaven d'una manera estranya, en angles impossibles. Quan els auxiliars de l'hospital públic van recollir el cos, aquest lliscava i s'encrespava com si no tingués ossos, i en Tong va pensar en aquella mena de llimacs que hi havia al poble dels avis –amb els cossos carnosos i humits que si els posaves un pessic de sal s'anaven convertint de mica en mica en un toll de líquid blanc i enganxifós. El nen que tenia al costat es va marejar i els seus pares se'l van endur ràpidament, aleshores en Tong va proposar-se de no actuar amb debilitat. Fins i tot alguns homes grans van mirar cap a una altra banda quan els auxiliars van haver d'aixecar el cap del mort, però ell es va obligar a observar-ho tot sense perdre-se'n el més petit detall. Creia que si era prou valent, els nens de la ciutat i potser també els grans l'aprovarien i l'acceptarien com un dels millors entre ells. No era la primera vegada que en Tong veia un cadàver, però mai abans no havia vist morir un home d'aquesta manera

tan estranya. Al poble dels avis la gent moria de la manera més corrent, de malaltia o de vellesa. Només una sola vegada, una dona, mentre treballava al camp amb un dipòsit de pesticida a l'esquena, es va morir a l'acte quan el dipòsit va explotar. En Tong i altres nens es van aplegar al marge del camp i van observar com el marit i dos fills ruixaven de lluny el cos de la dona amb una mànega fins que el foc es va apagar i el gas mortal es va dissipar. Cap dels tres no semblava ni trasbalsat ni adolorit, el seu silenci suggeria alguna cosa que en Tong no acabava de comprendre.

La mort d'algunes persones és més inclement que la muntanya Tai, la d'altres és tan lleugera com una ploma. En Tong va pensar en la lliçó que el professor els havia explicat unes setmanes enrere. La dona que va morir en l'explosió s'havia convertit en una llegenda que els veïns explicaven joiosament a tots els passavolants, qui sovint s'exclamaven de por, però per què aquella mort era més inclement que la d'una dona gran, veïna dels avis d'en Tong, que va morir mentre dormia? La mort d'un contrarevolucionari havia de ser més lleugera que una ploma, però les banderes i la cerimònia del dia semblava que confirmessin el contrari.

La ciutat es despertava davant la mirada desconcertada del nen, amb algunes persones molt més preparades que altres per a aquest gran dia. Una nena de quart curs va trobar horrosos que el seu germà petit li estripés el mocador de seda dels Joves Pioners després de lligar-lo a la pota del gat per jugar a l'estira-i-arronsa. La mare va intentar consolar-la —no en tenia un de cotó de recanvi?, li va preguntar; a més, encara que es posés el mocador de seda ningú no notaria el petit estrip que s'hi havia fet—, però res no va poder aturar el plor de la nena. Què en podien esperar, d'ella, una de les capitanes dels Joves Pioners de la classe, si duia un simple mocador de cotó, o un de seda estripat? La nena va plorar fins que es va fer evident

que les llàgrimes només serviren per empitjorar el dia, i per primer cop a la vida va sentir una impotència immensa des del moment que les petites urpes d'un gat podien destrossar-li el seu gran somni.

Pocs carrers més enllà, un camioner va aferrar la seva jove esposa just quan aquesta es llevava. Un cop més, ell li va suplicar, ella es resistia, però va rendir-se tot deixant els braços lliures i sense contenció, i va quedar totalment exposada a l'home. Al cap i a la fi, tots dos podrien fer una llarga migdiada després de la cerimònia de denunciació, i així per avui ja no s'hauria de preocupar més dels impulsos del seu home. A l'hospital, una infermera va arribar tard al torn del matí perquè el seu fill, que anava a secundària, s'havia adormit, i ara s'havia d'afanyar per acabar tota la feina abans de la cerimònia de denunciació; amb la pressa es va equivocar en donar una dosi d'antibiòtic a un infant malalt de pneumònia i no seria fins al cap d'uns anys que els metges descobriren que la sordesa del nen era deguda a un error com aquest, tot i que el cas es quedaria sense investigar i els pares només podrien culpar el destí del seu infortuni. A l'altra banda del carrer, a l'edifici de Comunicació, la noia que treballava a la centraleta escridassava un camperol que intentava telefonar a un oncle de la província veïna: que no sabia que avui era un gran dia? i que ella s'havia de preparar completament per a aquest esdeveniment polític en comptes d'estar perdent el temps amb ell?, el va renyar, i les seves paraules malcarades es van perdre en una mala connexió; mentre ella l'amonestava, l'hospital de l'exèrcit de la capital de província va fer una trucada, i ara sí que cridava la noia, perquè no havia sigut prou ràpida per respondre a la trucada.

DOS

Van vestir la nena amb un conjunt fosc d'home, de talla massa gran per a ella, els cabells recollits i amagats sota un barret fedora del mateix color. Les mans, cobertes amb uns guants negres, s'agafaven fermament al mànec d'una espasa curta i desenfundada. La fulla assenyalava enlaire, i era l'únic objecte de to clar de la imatge en blanc i negre. La cara seriosa de la nena estava mig en ombra sota el barret, la mirada directa a la càmera. Pensant en com es devia haver preparat Tardor de Jade per renunciar a la seva vida, la Kai va recordar-se del professor que els va explicar la història el dia que ella havia sigut escollida per interpretar la famosa heroïna en l'obra de teatre.² Aleshores la Kai tenia dotze anys i era una estrella naixent en el teatre de l'escola de la capital provincial, per això no va sorprendre a ningú que li donessin tots els papers principals, des de Tardor de Jade, que va ser decapitada després de l'assassinat frustrat del governador provincial de la cort del darrer emperador, fins a Qen Tiejun, la jove comunista que va rebre un tret al costat del seu amant

2. Qiu Jin, *Tardor de Jade* (1875-1907). Revolucionària, feminista i escriptora. El 1904 va abandonar els seus fills i el marit per anar al Japó a estudiar. Allà va fer-se membre de la Societat de l'Aliança, llavor del futur Partit Nacionalista Xinès, i va encapçalar el moviment revolucionari contra la dinastia Qing a Zhejiang. A causa d'una rebel·lió frustrada en què havien de matar el governador, l'exèrcit manxú la va capturar, torturar i executar. Tenia trenta-dos anys. Qiu Jin va convertir-se en la primera dona màrtir de la revolució i encara avui és considerada una heroïna. (N. de la t.)

just després que s'haguessin declarat mútuament marit i muller davant de l'escamot d'afusellament. La Kai sempre havia sigut elogiada per les seves actuacions plenes de maduresa, però ara que mirava aquella fotografia, en els ulls de la nena que va ser hi podia percebre la poca comprensió sobre totes les màrtirs que va personificar. La Kai s'havia enorgullit d'haver entrat a l'edat adulta abans que els seus companys, però aquesta maduresa, ara ho podia veure, era tan falsa i poc fiable com la seva juvenil interpretació de la mort i el martiri.

Va tornar a penjar la fotografia emmarcada a la paret, on havia estat penjada els darrers cinc anys juntament amb altres imatges, relíquies de la seva vida en escena entre els dotze anys i els vint-i-dos. L'estudi, una habitació petita i sense finestres de l'última planta de l'edifici de l'administració, amb les parets gruixudes i els llums fluorescents que parpellejaven, al principi li havia fet la impressió d'un lloc no gaire diferent de la cel·la d'una presó. En Han va ser qui va decorar l'habitació, qui va penjar les fotografies a la paret i un mirall en forma de cor darrere la porta, qui va col·locar gerros amb flors de plàstic en els prestatges perquè duressin tot l'any sense necessitat de sol ni altres atencions –per donar personalitat a l'estudi, com en Han recalcava– quan la va ajudar a obtenir la plaça de locutora de notícies. Una raó de més per considerar la seva proposta de matrimoni, havia insistit la mare de la Kai, pensant en les altres feines menys privilegiades que podrien assignar a la seva filla després que abandonés el grup de teatre de la província: de mestra en una escola de primària, amb la lluita diària per fer que els nens cantessin sense desafinar, o de funcionària en el Departament de Cultura i Entreteniment, com qualsevol d'aquelles treballadores que no tenien cap altra funció que omplir les oficines amb la seva agradable presència femenina. En Han, l'únic fill d'un dels matrimonis més poderosos del govern de la ciutat, havia cortejat la Kai durant sis

mesos, una elecció perfecta per a ella segons els seus pares, que, tots dos treballadors de rang mitjà, tenien poc estatus per poder ajudar la filla quan rostres més joves van reemplaçar-la dalt de l'escenari. L'èxit més important per a una dona no es troba en la seva professió, sinó en el seu matrimoni, li deia el pare quan ella es plantejava marxar de Riu Negre i intentar de guanyar-se la vida com a actriu a Pequín o Xangai; és més difícil intentar mantenir l'atenció d'un sol admirador al llarg de tota la vida que guanyar-se el cor d'aquells que l'haurien oblidat de la nit al dia. En absència de la mare, el pare li explicava tot això, i no era només la seva percepció de la naturalesa efímera de la fama el que li feia veure, sinó també l'indici inconfusible que la mare –més dominant i lluitadora que ell– era una fracassada, per la qual cosa la Kai va reconsiderar la seva decisió. Quan una criatura capta per primera vegada i d'un sol cop de vista la cara fosca del matrimoni dels seus pares, es veu obligada a entrar de sobte en el món adult, sovint en contra de la seva natura i voluntat, de la mateixa manera que un dia va ser empesa pel canal de naixement per poder reclamar la seva existència. Per a la Kai, que havia marxat de casa als vuit anys per anar a l'escola de teatre, aquest segon naixement va produir-se tard, en el moment que la majoria de les seves amigues d'escola ja s'aventuraven en el matrimoni i ben aviat en la maternitat, així que es va preparar mentalment per casar-se amb en Han i entrar a formar part de la seva família. El fet que el seu pare morís al cap de poc temps a causa d'un càncer de fetge diagnosticat en una fase massa avançada va fer que la decisió fos molt més digna i encertada, almenys durant el primer any de matrimoni.

La Kai va posar un disc en el fonògraf. L'agulla feia voltes damunt del disc vermell, i el tema musical del matí «L'amor a la pàtria» va sonar diligentment, difonent-se pels altaveus de cada cantonada, inundant tots els carrers de la ciutat. La Kai

s'imaginava el món que hi havia fora de l'estudi d'emissió: el fum negre de carbó que emergia dels terrats cap al cel emplomat del matí; els pardals saltant d'una teulada a una altra, amb les ales brutes i la seva piuladissa ofegada per la música patriòtica; la gent sota aquestes teulades, acostumada al ritual matinal de la música primer i a les notícies transmeses de després. Probablement ningú no escoltaria ni una sola paraula del programa.

El cor va acabar, la Kai va alçar l'agulla i va engegar el micròfon.

—Bon dia a tots els treballadors, camperols i als camarades revolucionaris de Riu Negre —va començar la seva salutació de sempre. Després, amb la veu ben entrenada per ser càlida i impersonal alhora, va reportar les notícies internacionals i les nacionals que un treballador del torn de nit del Departament de Propaganda havia extret del *Diari del Poble* i del *Diari de Referència*, i tot seguit les notícies provincials i els afers locals. Després va escollir un editorial que denunciava el govern vietnamita per haver traït la veritable fe comunista i que celebrava la importància ideològica de Pol Pot i els seus Khmers rojos malgrat l'adversitat temporal produïda per la intrusió vietnamita. Mentre llegia, la Kai estava al cas de la nota enganxada amb cinta adhesiva al micròfon, en què hi havia les instruccions per anunciar al poble la cerimònia de denunciació i la consegüent execució de la Gu Shan.

La Gu Shan tenia vint-i-vuit anys, la mateixa edat que la Kai, i quatre anys menys que Tardor de Jade quan seria decapitada després d'un judici precipitat. Tardor de Jade va deixar dues criatures massa petites per plorar la seva mort i un marit que havia renegat d'ella en defensa de la darrera dinastia contra la qual ella havia estat lluitant. La Kai tenia un marit i un fill, la Gu Shan no tenia ni una cosa ni l'altra. La llibertat de sacrificar-se per la pròpia creença era un luxe que pocs es podien permetre,

pensava la Kai. S'imaginava filtrant les paraules *pionera* i *màrtir* en la notícia de l'execució. Voldria la Shan, a qui probablement devien estar oferint el seu darrer esmorzar i potser roba neta per canviar-se, sentir aquella veu amiga que potser feia temps que havia deixat d'esperar, després de passar tants anys a la presó? Les mans de la Kai tremolaven mentre llegia la notícia. Ella i la Shan eren aliades, ara, encara que la Shan no ho sabia mai.

La Kai va apagar el micròfon, i algú va trucar enèrgicament a la porta, dos cops seguits i després amb un fregament. La Kai es va examinar la cara davant un mirall abans d'obrir la porta.

–El millor tònic per a la millor veu –va dir en Han mentre alçava un termos i el presentava amb gestos teatrals.

Cada matí, abans d'anar al seu despatx en el mateix edifici, en Han passava per l'estudi amb un termos que contenia te de serverola, una herba que deien que anava bé per a la veu. Tot va començar com un ritual d'amor després de la lluna de mel, i la Kai havia pensat que la cosa es refredaria i que en algun moment s'acabaria, com passa amb les passions irracionals entre un home i una dona. Però al cap de cinc anys i un fill, en Han encara no n'havia abandonat la pràctica. Devia ser l'únic marit de tota la ciutat que duia el te a la seva dona, deia de vegades, meravellat i ple d'admiració com si ell mateix estigués feliçment desconcertat pel que feia; l'altra gent devia pensar que estava boig, deia tot burlant-se de si mateix, encara que era l'orgull que no volia dissimular el que omplia de pànic la Kai. En el seu moment, casar-se i ser mare li havia semblat la cosa més natural del món, i tot i que ja no hi podia fer res, a vegades desitjava que totes les decisions que havia pres erròniament es poguessin esborrar.

–T'he dit moltes vegades que no el necessito –va dir la Kai, i aquesta resposta, que sovint tenia el to d'una reprensió amorosa, aquell dia va sonar molt més impacient. Va semblar que en

Han no se n'adonava. Li va fer un petonet a la galta, va travessar l'estudi al seu costat i li va servir la tassa de te.

–Avui és un gran dia. Vull que el món senti la veu completament perfecta de la meva dona.

La Kai va somriure lleugerament, i quan en Han va instar-la a beure's el te, en va fer un glop. Se la mirava fixament. I ell, estava preparat per a aquell dia?, va preguntar-li abans que comencés a elogiar la seva bellesa, com feia sempre.

–Tot a punt, tret de l'helicòpter –va respondre en Han.

L'helicòpter?, va preguntar la Kai. Ell no n'era responsable, va respondre, i ho va deixar aquí. Però la Kai, amb una fingida curiositat innocent, va preguntar per a què necessitaven un helicòpter, i en Han va contestar que estava segur que algú faria les coses correctament i que ella no s'havia de preocupar per tots aquests assumptes avorrits.

–Les preocupacions fan que un envelleixi més ràpidament –va dir en Han amb to de broma, i la Kai va contestar que potser aviat li arribaria el moment de buscar-se una dona més jove. En Han va riure, prenent-se la rèplica de la Kai com una mena de flirt.

Li sorprenia que el seu marit no dubtés mai d'ella. La fe i la confiança que tenia dipositades en la seva dona –i més en si mateix– el convertien en un cec devot del seu matrimoni. Que fàcil era enganyar una ànima confiada, però aquest pensament feia sentir incòmoda la Kai. Va mirar-se el rellotge i li va dir que era hora d'anar-se'n. Esperava ocupar la seva plaça a l'estadi del Vent Oriental, un dels millors llocs per a la cerimònia de denúncia, a les vuit en punt. En Han va dir que l'acompanyaria. La Kai desitjava tenir una excusa per rebutjar el seu oferiment, però no va dir res.

Va guardar uns quants fulls de notícies i es va pentinar els cabells abans de marxar de l'estudi. El seu marit li va posar una

mà al colze, com si necessités que la guessin i l'assistissin per baixar els cinc trams d'escala, però quan van sortir de l'edifici la va deixar anar perquè no volia ser vist fent cap gest impropï en públic.

—Així què, et veurà a Les tres alegries? —va demanar-li en Han quan van haver tombat la cantonada.

A on?, va preguntar, i en Han li va respondre que era el restaurant on es feia el banquet de celebració. Ningú no li havia dit res d'això, va exclamar-se, i en Han va replicar que ja hauria de saber que era el costum després d'un esdeveniment com aquest.

—Als dos darrers banquets, l'alcalde va preguntar per què no hi eres —va dir en Han, i va afegir—: però vaig trobar excuses en les dues ocasions.

La Kai s'ho podia imaginar: el seu seient a taula, amb l'alcalde i la seva dona, en Han i els seus pares i unes quantes famílies més, estretament units pel cercle de poder i d'estatus. Això formava part de l'atractiu del matrimoni, un cop fos membre d'aquesta família també s'integraria al cercle social al qual uns treballadors com els seus pares havien somiat de pertànyer tota la vida. La Kai ara no estava disposada a admetre-ho, però sabia que la vanitat va ser un dels seus errors més cars. Ella era una esposa i una nora respectable: bona presència, no havia tingut cap pretendent abans de trobar-se amb en Han, i va ser capaç de donar a llum un primer fill de sexe masculí. Els seus sogres la tractaven bé, però mai no havien dubtat a l'hora de fer-li saber que era ella la que estava casada amb la família d'ell.

La Kai va dir que havia comentat a la mainadera que seria a casa cap a l'hora de dinar. La nova mainadera feia just una setmana que havia començat, tenia quinze anys i mig i era massa jove per tenir cura del nen, en opinió d'ella, però com que l'anterior mainadera els havia deixat de sobte per tornar ràpidament a la feina dura del camp amb el seu marit i els seus fills —després de

molts anys de col·lectivització, el govern central finalment va permetre als camperols ser propietaris dels drets de plantació a la seva pròpia terra—, només havia pogut trobar una noia que venia d'un poble de muntanya perquè la reemplaçés.

Ell enviaria l'assistent dels seus pares perquè controlés la jove mainadera, va dir en Han. La Kai va respondre que què havia de saber un noi de divuit anys sobre una criatura d'onze mesos, i en Han, detectant un rastre d'impaciència en les seves paraules, se la va mirar i li va preguntar si es trobava bé. Li va prémer la mà amb un gest ràpid i la va deixar anar.

La Kai va moure el cap i va dir que només patia per en Ming-Ming. En Han va respondre que ja ho entenia, però als seus pares no els agradaria gens si faltava en aquest gran esdeveniment social. Ella va assentir amb el cap i va dir que hi aniria si era el que ell volia. La criatura havia sigut una excusa fàcil per a la seva desatenció a l'hora d'esmorzar, per als àpats que s'havia perdut a l'apartament dels seus sogres, per a les poques visites que feia a la seva pròpia mare, per justificar el cansament quan en Han volia fer l'amor amb ella a les nits.

—Els meus pares volen que hi siguis —va dir en Han—. Així que jo també.

La Kai va assentir i van continuar caminant en silenci. Unes quantes cases enllà van veure fum en una cruïlla. Un grup de gent s'hi havia aplegat i en l'aire se sentia una forta pudor de pell cremada. El vent es va endur un tros de seda, d'un pam i lleugerament descolorit, carrer a través. Un gat tigrat, estirat en una paret baixa, va seguir la tela amb els ulls.

En Han va demanar a la multitud que els deixessin passar. Uns quants es van apartar, i la Kai va seguir el seu marit. Un home que lluia el braçal vermell de la patrulla de seguretat de la Unió de Treballadors observava amb una mirada intimidado-

ra una dona gran que seia davant la pila de roba que cremava. Ella no va alçar els ulls quan en Han li va preguntar per què estava bloquejant el trànsit en un dia com aquest, amb un esdeveniment polític tan important.

–La vella bruixa s'està fent la sordmuda –va dir el patruller, i va afegir que el seu company ja havia anat a buscar la policia.

La Kai va observar el cap de la dona, escassament cobert de cabells grisos i fins. Es va agenollar al seu costat i li va dir que estava violant les normes de trànsit, que seria millor que se n'anés. Hi va haver un lleuger murmuri entre la multitud en el moment que la Kai va parlar; en aquesta ciutat tothom li reconeixia la veu. Quan es va alçar, va adonar-se que la dona dreta al seu costat agafava una mica de distància per poder veure-li la cara des d'un angle millor.

–Encara té una oportunitat, si se'n va ara pel seu propi peu –va dir en Han, i en veu baixa va instar la Kai que anés a la cerimònia i mentrestant ell esperaria la policia.

La dona gran va alçar els ulls.

–Tots vosaltres us acomiadareu d'ella a la vostra manera. Per què no puc acomiadar-me'n jo a la meua?

El patruller va explicar a en Han i la Kai que aquella dona era la mare de la contrarevolucionària que estaven a punt d'executar. Només aleshores la Kai va reconèixer el desafiament en la mirada de la senyora Gu. Havia vist la mateixa expressió d'ulls en la Shan, dotze anys enrere, quan formaven part de dues faccions rivals de la Guàrdia Roja.

–La nostra manera d'expulsar la seva filla, no només és la més correcta sinó l'única que permet la llei –va dir en Han quan va haver ordenat a l'home de la patrulla que anés a buscar aigua. La senyora Gu va atiar el foc amb la branca d'un arbre, com si no l'hagués sentit. Quan el patruller va tornar amb una galleda

plena, en Han va apartar-se i li va indicar que apagués el foc. La senyora Gu no es va protegir la cara de l'esquitxada. La pira va xiular i les flames van desaparèixer, però ella va atiar el foc de nou com si volgués tornar a fer néixer les flames.

Dos policies, convocats per l'altre patruller, s'empenyien entre la multitud i cridaven, demanant a la gent que circulés. Alguns van marxar, però molts d'altres només s'apartaven i formaven un cercle més gran.

–Més val no fer-ne un gra massa –va dir la Kai a en Han abans que ell corregués a trobar els policies.

–Qui busca un càstig el troba –va dir en Han.

El patruller va saludar els policies i va assenyalar en Han i la Kai, però la senyora Gu no parava gaire atenció als homes que l'envoltaven, i va mussitar alguna cosa abans d'eixugar-se les llàgrimes dels ulls.

–Per què no deixes que se'n vagi? –va dir la Kai a en Han, i va citar un vell proverbi:– «Els favors que facis et seran retornats, i les penes que causis et seran infligides».

En Han la va mirar i li va dir que no sabia que fos supersticiosa.

–Si no t'ho vols creure per tu mateix, almenys fes-ho pel teu fill –va dir la Kai. La urgència en el to de la veu va fer aturar el seu marit, que se la mirava amb uns ulls mig somrients. En Han va dir que mai no havia sabut que tingués les creences de les velles generacions.

–Una mare necessita tota l'ajuda possible per assegurar una bona vida al seu fill –va dir la Kai–. Què passaria si la gent maleís en Ming-Ming a causa de les nostres activitats?

En Han va moure el cap, com si el divertís la lògica de la seva dona. Va anar a saludar els policies i els va demanar que acompanyessin la dona a casa seva i que busquessin algú perquè netegés el carrer.

–En aquesta ocasió no en farem un gra massa –va dir, repetint les paraules de la Kai, i va afegir que no hi havia cap necessitat d’afegir més nervis al dia. Els altres homes van felicitar-lo per la seva generositat: té més poder aquell que perdona sense perseguir l’error, va dir el policia més vell, i en Han va afirmar que hi estava d’acord.